

Møte torsdag den 23. november 2006 kl. 10**S a k n r . 1**President: **C a r l I . H a g e n**

D a g s o r d e n (nr. 20):

1. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ola T. Lånke, Line Henriette Holten Hjemdal og Ingebrigt S. Sørfonn om å bygge et nytt, moderne og funksjonelt klinikkbygg for produksjonsdyr ved Norges Veterinærhøgskole (NVH), alternativt gjennomføre en samlokalisering av NVH og Universitetet for miljø- og biovitenskap i Ås (Innst. S. nr. 31 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:100 (2005-2006))
2. Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Elisabeth Aspaker, André Oktay Dahl og Olemic Thommessen om bekjempelse av seksuelle overgrep mot barn med særlig fokus på barns og unges økte bruk av nye elektroniske media (Innst. S. nr. 38 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:74 (2005-2006))
3. Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Odd Einar Dørum, Gunvald Ludvigsen, Gunnar Kvassheim og Gunn Berit Gjerde om å opprette en kompensasjonsordning for norske krigsseilere som satt i fangenskap i Afrika under den 2. verdenskrig (Innst. S. nr. 22 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:87 (2005-2006))
4. Referat

Presidenten: Representanten Hans Frode Kielland Asmyhr vil fremsette et representantforslag.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [10:00:56]: På vegne av stortingsrepresentantene Øyvind Korsberg, Kåre Fostervold og meg selv har jeg gleden av å fremme forslag om tiltak for økt konkurranse i meierisektoren.

Presidenten: Representanten Torbjørn Hansen vil fremsette et representantforslag.

Torbjørn Hansen (H) [10:01:25]: Jeg vil på vegne på stortingsrepresentantene Svein Flåtten, Elisabeth Røbekk Nørve, Finn Martin Vallersnes og meg selv fremme forslag om tiltak for å bedre rekrutteringssituasjonen i fiske- og skipsfartsnæringen.

Presidenten: Representanten André Oktay Dahl vil fremsette et representantforslag.

André Oktay Dahl (H) [10:01:59]: På vegne av representantene Elisabeth Aspaker, Torbjørn Hansen og meg selv vil jeg fremme forslag om skjerpet kontroll med private vaktelskaper.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ola T. Lånke, Line Henriette Holten Hjemdal og Ingebrigt S. Sørfonn om å bygge et nytt, moderne og funksjonelt klinikkbygg for produksjonsdyr ved Norges Veterinærhøgskole (NVH), alternativt gjennomføre en samlokalisering av NVH og Universitetet for miljø- og biovitenskap i Ås (Innst. S. nr. 31 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:100 (2005-2006))

Ole-Anton Teigen (SV) [10:03:10] (ordfører for saken): Som presidenten sa under presentasjonen av representantforslaget, omhandler den en sak som ble reist av representantene Ola T. Lånke, Line Henriette Holten Hjemdal og Ingebrigt S. Sørfonn om å bygge et nytt, moderne og funksjonelt klinikkbygg for produksjonsdyr ved Norges veterinærhøgskole, alternativt gjennomføre en samlokalisering av Norges veterinærhøgskole og Universitetet for miljø- og biovitenskap i Ås.

Når det gjelder representantforslaget, som behandles i dag, står det en samlet komite bak alle merknadene i innstillingen.

Komiteen viser til Innst. S. nr. 240 for 2004-2005, der et flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, tok følgende vurdering fra den daværende regjering til etterretning:

«Regjeringen mener en samorganisering og samlokalisering av NVH og UMB, samt flytting av Veterinærinstituttet til Ås, vil kunne bidra til å bygge opp en samlet og integrert primærnæringsrettet virksomhet på Ås. Videre vil en samorganisering og samlokalisering kunne legge grunnlaget for at det kan etableres en unik nyskaping der UMB og NVH inngår i et tett samvirke sammen med andre relevante forskningsinstitusjoner innenfor feltet. Dette vil samtidig være en oppfølging av forskningsmeldingens tematiske satsing på Mat. En samlokalisering på Ås vil kreve betydelige investeringer i bygg og annen infrastruktur. Utdannings- og forskningsdepartementet vil derfor foreta en samlet vurdering av kostnadene. Prosjektets størrelse krever at det gjennomføres en grundig kvalitetssikring før endelig konklusjon om organisering og lokalisering treffes.»

Og videre:

«Det forutsettes at NVH og Veterinærinstituttets virksomhet i Rogaland videreutvikles også ved en eventuell samorganisering og flytting til Ås.»

Komiteen viser til svarbrevet fra kunnskapsministeren 17. oktober 2006 om at departementet våren/sommeren 2006 har utredet spørsmål om modernisering, organisering og lokalisering av Norges veterinærhøgskole videre. I dialog med institusjonene blir dette grunnlagsmaterialet nå gjennomgått av et eksternt konsulentfirma i tråd med rutinene for kvalitetssikring av statlige investeringsprosjekter. Komiteen merker seg at statsråden tar sikte på at saken legges fram for Stortinget i revidert nasjonalbudsjett for 2007.

Komiteen har merket seg dette og anbefaler at representantforslaget blir vedlagt protokollen.

Til slutt vil jeg bare si at jeg personlig er godt fornøyd med at denne viktige saken har kommet så langt, og at det ser ut til å bli en løsning innen rimelig kort tid. Jeg vil på vegne av alle norske landbruksutøvere – store som små, fiskeoppdrettere langs hele kysten og alle de som av og til har behov for veterinære tjenester til sine kjæledyr – si at det vil være en stor dag når det nye bygget til Norges veterinærhøgskole står ferdig, om det blir oppi bakkene her i byen, eller om det blir en samordning med Universitetet i Ås. Framtidige veterinærstudenter har både krav på og rett til å ha fullverdige undervisnings- og forskningslokaler for å bli verdens beste veterinærer.

Ola T. Lånke (KrF) [10:06:30]: Jeg er klar over at komiteen ikke har lagt opp til noen debatt om denne saken, men den har en såpass lang forhistorie at jeg som forslagsstiller synes jeg i hvert fall må ha anledning til å si noen ord.

Allerede i 1994 startet planleggingen av et nytt klinikkbygg ved Norges veterinærhøgskole. Den gangen kom det så langt at Statsbygg ferdiggjorde et utkast til byggeplaner, men dessverre ble ikke disse planene videført.

Det er ikke for mye sagt at tiden nå er overmoden for å igangsette bygging av et nytt klinikkbygg for produksjonsdyr ved NVH, samtidig som det er på høy tid å forberede en generell opprustning og oppdatering av den totale bygningsmassen ved denne institusjonen.

Deler av denne bygningsmassen er svært foreldet, nedslitt og ikke tilpasset dagens krav til undervisnings- og forskningslokaler. Byggingen av høgskolen ble påbegynt i 1920. Medisinsk klinikk, nå medisinsk klinikk for produksjonsdyr, var den første som ble bygd. Ved oppstart av høgskolen i 1935 ble det immatrikulert 15 veterinærstudenter, som klinikken ble bygd for. Nå opptas årlig 60 veterinærstudenter og 15 dyrepleierstudenter, som alle skal få sin undervisning i de gamle lokalene. Klinikk for medisin og kirurgi står slik den ble bygd i 1920-årene. Denne bygningen er fredet og også i svært dårlig forfatning. Reproduksjonsklinikken er i en bygning som av Statsbygg har fått karakteren 4, som betyr at den er uegnet til formålet.

Et annet alvorlig argument er at ingen av klinikkene har isolat for tilfeller av alvorlige, smittsomme sykdommer. Det mangler også andre viktige fasiliteter for å forebygge spredning av smitte. Bare ved den ene klinikken finnes smittesluse, og denne er også sterkt modifisert.

Forebygging av smittsomme dyresykdommer, deriblant sykdommer som kan smitte mennesker, er i økende grad blitt viktig ved en institusjon som skal utdanne veterinærer. Viktigheten av høy veterinær kompetanse på området har vært demonstrert i forbindelse med flere alvorlige utbrudd, som munn- og klovsyke og kugalskap i Storbritannia og nå global forekomst av fugleinfluensa.

Et forhold som eksempelvis bidrar til å tydeliggjøre behovet for nye lokaliteter, er at gjødselen ved to av klinikkene må trilles ut i trillebår til containere ute i friluft,

mens det i den tredje bygningen er gjødselkjeller under halve klinikken. Det er innlysende at dette øker risikoen for spredning av smittsomme sykdommer ved institusjonen. Forholdene hindrer oppstalling av pasienter med slike viktige sykdomstilstander, og undervisningskvaliteten reduseres.

På denne bakgrunnen er det høyst påkrevd å få forgang i saken. Fra forslagsstillers side er vi foreløpig tilfreds med at en samlet komite nå understreker behovet, og at det haster med å løse situasjonen og få i stand et nytt, moderne og funksjonelt klinikkbygg for produksjonsdyr.

Vi imøteser en rask oppfølging fra statsrådets side og at det kommer en sak til Stortinget, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett til våren. Kristelig Folkeparti mener dette vil være avgjørende for å sikre utdanning og forskning på høyt nivå innen veterinærmedisin i Norge.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 578)

S a k n r . 2

Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Elisabeth Aspaker, André Oktay Dahl og Olemic Thommessen om bekjempelse av seksuelle overgrep mot barn med særlig fokus på barns og unges økte bruk av nye elektroniske media (Innst. S. nr. 38 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:74 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Hilde Magnusson Lydvo (A) [10:11:11] (ordfører for saken): Representantforslaget reiser viktige spørsmål, som vi nå skal gå inn på her. Jeg regner med at mindretallet gjør rede for sitt syn, så jeg tar for meg det flertallet i komiteen mener.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at forebygging av seksuelle overgrep mot barn er et sentralt anliggende for Regjeringen. Dette er understreket i Soria Moria-erklæringen.

Til forslaget punkt 1 og 2: Flertallet viser til at det brukes ressurser på flere områder for å styrke arbeidet for å hindre seksuelle og andre overgrep mot barn. Det er bl.a. utarbeidet bedre og mer dekkende lovgivning for å beskytte barn, heving av kompetansen hos personer som arbeider med saker om seksuelle overgrep mot barn, bedre organisering av etterforskningen av slike saker samt bedre samarbeid tverrsektorielt mellom fagpersonell som arbeider med disse sakene.

Flertallet understreker at etter at planer er utarbeidet, er det viktig å følge opp med handling. Regjeringen skal derfor etablere Barnas hus, etter modell fra bl.a. Island, i løpet av 2006. Et slikt hus vil være med på å samle de ulike offentlige etatene som er involvert i denne type saker, på ett sted, og det vil bli lettere å gi ut informasjon til ofrene.

Jeg merker meg at Høyre vil ha tre Barnas hus, men at de i den tiden de satt i regjering, ikke klarte å få til ett.

Til forslaget punkt 3: Flertallet viser til at med utvidelse av Internett og såkalt chatting på nettet har også området der barn blir utsatt og eksponert for overgrep fra voksne, blitt utvidet. Flertallet deler forslagsstillers bekymring for og vurdering av at denne type handlinger som gjelder forberedelse til eventuelle seksuelle overgrep mot barn, er høyst alvorlig. For å motvirke slike overgrep legger Regjeringen i høst fram et forslag i straffeloven om å innføre en bestemmelse om «grooming», der det foreslås at det blir straffbart med forberedelseshandlinger. Forslaget tar utgangspunkt i den britiske bestemmelsen vedtatt i november 2003.

Til forslaget punkt 4 og 5: Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil bygge videre på den brede kompetanse som finnes på dette feltet både i offentlig og privat sektor. Flertallet viser til at Redd Barna og Telenor sammen med Kripos har vært med på å utarbeide et datafilter som hindrer tilgang til sider med overgrepsmateriale med barn. Flertallet mener at internasjonalt samarbeid er viktig for å få best mulig resultat i denne type saker. Kripos har etablert en base hvor alle overgrepsbilder i Norge skal samles. Basen skal kunne kobles opp mot Interpols base. Dette vil lette arbeidet for etterforskerne betraktelig.

Flertallet viser til at Regjeringen har satt ned en arbeidsgruppe med bred erfaring fra flere fagområder med mandat til å fremme forslag for å forebygge Internett-relaterte overgrep mot barn. Vi ser det som naturlig at denne gruppen ser på om Norge eventuelt skal slutte seg til Virtual Global Taskforce. Før det vurderes om det skal opprettes ytterligere et kompetansesenter for bekjemping av overgrep mot barn, vil vi avvente innspill og forslag fra nevnte arbeidsgruppe. Vi vil understreke at forslagsstillerne reiser spørsmål som er viktige, og at disse problemstillingene vil gi oss store utfordringer i tiden framover. Flertallet vil derfor følge nøye opp arbeidet knyttet til seksuelle overgrep mot barn.

Forslag til vedtak er at Dokument nr. 8:74 vedlegges protokollen.

Solveig Horne (FrP) [10:14:54]: Det er en veldig viktig sak som forslagsstillerne tar opp i dag. Vi er jo foreldre nesten alle vi som sitter her i denne salen, og det er vel ingen andre vi er mer redd for og bekymret for enn barna våre. Det å sette søkelyset på at det mangler effektiv beskyttelse for barn, er veldig viktig, som forslagsstillerne viser til her. Det er gledelig å se at det faktisk er en samlet komite, og også justisministeren, som er opptatt av å forebygge seksuelle overgrep mot barn. Det å vise til det arbeidet Redd Barna og Telenor har gjort i samarbeid med

Kripos, er veldig viktig, og det er snakk om å utvide dette arbeidet.

Mindretallet i denne saken vil ha et større trykk på dette temaet. Vi ser at det er viktig å fokusere på barns sårbarhet i dagens elektroniske samfunn – derfor dette forslaget. Det er et veldig stort behov for å samordne det hjelpeapparatet som møter barna våre, og derfor er det viktig å få på plass Barnas hus. Justisministeren har varslet at det kommer ett i løpet av 2007, men likevel mener mindretallet at det er viktig å få på plass flere Barnas hus.

Dette er en sak som ikke blir ferdig debattert i dag. Det kommer flere saker om dette temaet i løpet av neste år og framover, har justisministeren varslet, og vi ser fram til en videre debatt om denne saken som er så viktig. Men man må ikke glemme at mye av det dette handler om, er forebygging. Fremskrittspartiet har den siste tiden blitt beskyldt for at vi ikke har snakket om forebygging og ikke er opptatt av forebygging, men det vil jeg på det sterkeste avvise. Det er tross alt foreldrene som har hovedansvaret for sine barns Internett-bruk, det er foreldrene som må være opptatt av å se på hva barna holder på med på Internett, også på skolen. Jeg var på et møte som forelder til min ti år gamle datter når det gjaldt noe som heter BarneVakten, som skal lære oss foreldre til barn i grunnskolen om Internett-bruk. Det viser seg jo at barna våre er mye mer oppe på nettet enn det vi foreldre er. Jeg håper justisministeren er klar over og legger merke til det arbeidet som blir gjort av BarneVakten. Men skolene har også et ansvar. Det viser seg jo at disse små barna som bruker Internett mer og mer på skolen, er så oppe på nett at de – også min ti år gamle datter – har egen nettside. Det er det disse ti år gamle jentene som går på barneskolen, er opptatt av. Da er det viktig at vi foreldre er klar over hva de holder på med, og derfor er foreldrenes og skolenes forebygging veldig viktig å ha med seg i denne saken.

Jeg tar opp de forslagene som mindretallet fra Høyre og Fremskrittspartiet har i saken.

Presidenten: Representanten Solveig Horne har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Elisabeth Aspaker (H) [10:18:09]: Lakmustesten på kriminalpolitikken må etter Høyres mening være dens evne til å ta vare på og beskytte de svakeste blant oss. Barn demonstrerer ikke på Eidsvoll's plass eller sender kravsterke resolusjoner til justisministeren og justiskomiteen. Ansvar for å beskytte barn påligger voksne. Det er bakgrunnen for at Høyre våren 2006 fremmet en rekke forslag med det ene formålet: å bedre barns rettssikkerhet generelt og bekjempe seksuelle overgrep mot barn i kjølvannet av økt bruk av elektroniske media.

I dag har Stortinget sjansen til å utvise handlekraft på vegne av barn som utsettes for overgrep som kan komme til å prege dem hele livet, og for å hindre at nye barn rammes. I dag kan Stortinget bidra til at Norge tar steget opp blant de landene i verden som gjør aller mest for dem som er aller minst. Norges ambisjon internasjonalt må være å ligge i tet på dette området, ikke å dilte etter.

Jeg ble ganske oppmuntret da justisministeren i gårshagens spørretime så klart understreket Regjeringens vilje til å styrke barns rettssikkerhet, men jeg etterlyser nå den samme vilje hos regjeringspartiene i justiskomiteen og utfordrer dem nok en gang til å støtte forslagene fra mindretallet i saken. Forslagene vil, om de blir vedtatt, kunne markere et tidsskille i forhold til at også Norge tar på alvor de nye farene barn og unge utsettes for gjennom bruk av nye elektroniske media.

Norske barn ligger fremst i verden når det gjelder å ta i bruk ny teknologi – på godt og vondt – for det betyr samtidig at norske barn også er blant de første til å erfare de negative sidene ved den nye teknologien, enten vi snakker om mobiltelefonens eller Internettets fantastiske muligheter og forunderlige verden.

Det barna ikke har visst om, og som mange voksne ennå ikke har tatt fullt inn over seg, er de farlige fellene barn risikerer å gå i om vi ikke veileder dem i trygg bruk.

Voksne pedofile har gjennom chattesteder på nettet dessverre fått nye arenaer å utfolde seg på, og utgjør en stor potensiell fare for barn som ikke kan forventes å være i stand til å avsløre voksne menn som utgir seg for å være noen helt andre enn de i virkeligheten er. Kynisk spekulerer de i å vinne unge jenters og gutters fortrolighet, og slik lokker de til seg sensitiv informasjon om sine mulige ofre.

Voksne frivillige som overvåker trafikken på norske chattesteder, forteller om en rekke tilfeller der de griper inn, varsler politiet og sørger for at nettstedet stenger ute dem de mistenker er voksne med gale hensikter på jakt etter barn. Men husk, de færreste chattesteder har slik overvåking, og når vi vet hvor populært chatting er, kan vi lett forstå den fare barn og unge utsettes for.

Flere av forslagene fra Høyre og Fremskrittspartiet omhandler styrking av Kripes og politiets kompetanse og ressurser for å kunne overvåke og patruljere nettet på en mer systematisk måte og for å kunne gripe inn når man må forstå at barn har opplevd eller risikerer overgrep.

I lys av dette er det interessant å lese uttalelsene fra Politibetsmennesenes Landsforening og Riksadvokaten. I begge blir det klart tatt til orde for en skarpere «grooming»-paragraf enn den Regjeringen sendte på høring. Disse rådene bør justisministeren lytte nøye til.

Jeg mener det er et nytt overgrep mot barnet om loven tillater at voksne vet og ikke griper inn, men krever at det fysiske møtet mellom overgriper og barn skal skje, før det kan gripes inn. Ukjente voksne som via chattekanaler gjør møteavtaler med fremmede barn, er spesielt, særlig om barnet avtaler og vil reise til slike møter alene uten sine foreldre. Da må alle alarmklokker ringe.

Hensynet til barnet som den svake part må være utgangspunktet for samfunnets handlemåte. Et lovverk som skal beskytte og verne barnet mot overgrep, må utvikles på barnets premisser.

Barn i alvorlig krise og deres foresatte møter i dag et splittet hjelpeapparat. Voksne kan gå inn én dør til NAV, mens små barn må gå inn mange dører når de skal møte sitt hjelpeapparat. På Island har man for lengst etablert Barnas hus, der hjelpeapparatet samlet møter barnet. I

Sverige er seks regionale Barnas hus snart på plass – faktisk på bakgrunn av den norske utredningen som var ferdig i 2004. Det er utforståelig at vi i Norge to år etter fortsatt holder på med utredninger.

Jeg har to bønner til justisministeren: Han må sørge for et temposkifte og snarlig etablering av Norges første Barnas hus, som er lovet i 2007 – ikke i 2006, som saksordføreren her sa. Han må sørge for at det så raskt som mulig også kan etableres regionale Barnas hus, slik at vi får et landsdekkende tilbud, og at norske barn uansett bosted skal kunne ha slik kompetanse i nærheten.

Regionale Barnas hus må ha en funksjon som kompetansesenter for omkringliggende politidistrikter og bidra til kompetansebygging hos de politifolkene som møter barnet først, og som må vite hvilke knapper de skal trykke på når mistanken om overgrep er til stede.

Jeg viser med dette til de mindretallsforslagene som er tatt opp av representanten fra Fremskrittspartiet, og vil nok en gang oppfordre regjeringspartiene til å stemme for forslagene.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:23:55]: Representanten Aspaker hadde to bønner til justisministeren og flertallet. Jeg har jo veldig sans for at man har tro på bønnens makt, så jeg kan i grunnen slutte meg til de to forslagene som hun gjerne ville ha respons på fra flertallet. Med det har jeg også sagt at Kristelig Folkeparti kommer til å støtte mindretallsforslagene slik de står i innstillingen.

Når det er sagt, synes jeg likevel det er grunn til å peke på at det i hele innstillingen er en samlet positiv omtale av dette forslaget, og en vilje til å ta denne nye situasjonen som den nye teknologien innebærer, på alvor. Vi vet jo dessverre at det er noen som makter å bruke den nye teknologien også i forhold til barn på en ekstremt uheldig måte. De som vet å utnytte barn både seksuelt og i andre misbrukssammenhenger, er dessverre ofte de som er raskest til å finne de nye veiene innenfor teknologien.

Nå kommer det jo et replikkordskifte, men jeg er spesielt interessert i å få vite hvordan justisministeren ser på denne gjennomgangen av den spesielle delen av straffeloven, og om man her har et føre var-prinsipp i forhold til den virkelighet vi ser foran oss, og for så vidt er i allerede.

Representanten Horne nevnte BarneVakten. Det skal altså ikke komme noen beskyldning herfra om at Fremskrittspartiet nå ikke snakker om forebyggende tiltak, for dette er et meget viktig forebyggende tiltak. Jeg har egentlig et håp om at myndighetene i større grad kan samarbeide med BarneVakten. Det går også på budsjettet. Vi får muligheten ved senere anledninger, om kort tid, til å styrke deres mulighet til å få i tale alle de foreldre som dessverre ikke er helt klar over hva nettet gir av utfordringer for barna, og for så vidt også for dem selv. Jeg har hatt et møte med BarneVakten, og det er, som de sier, en utrolig naivitet blant mange foreldre i forhold til hva som skjer på gutte- og jenterom knyttet til Internett, MSN osv.

Så er det i innstillingen vist til SAFT-prosjektet. Der har jeg også en liten bekymring. SAFT-prosjektet, som er veldig godt, og som faktisk framheves i Europa som et av de fremste – den norske delen av SAFT-prosjektet ligger

i front – er nå organisert med Medietilsynet. Jeg er litt i stuss om hvorvidt det er den rette organiseringen for SAFT-prosjektet. Om det der er i det beste selskap, skal være usagt, men jeg kunne f.eks. tenke meg å se på om Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet kunne være en bedre organisering for SAFT-prosjektet, slik at det også kan komme høyere opp på agendaen.

Ellers vil jeg gi ros til Regjeringen for den «grooming»-bestemmelsen som nå snart kan iverksettes. Det var jo justisminister Dørum som i sin tid startet arbeidet med en slik bestemmelse. Jeg var selv med på et av de første møtene med organisasjonene knyttet til dette, bl.a. Redd Barna, BarneVakten mv. Det var samstemthet der om at dette var en viktig bestemmelse for å hindre mulig straffbar aktivitet. Det er klart at det stiller strenge krav til dem som skal påtale den type atferd, ikke minst bevismessig, men like fullt mener vi fra Kristelig Folkeparti at det er en rett vei å gå.

Som det er sagt, teknologien gir utrolige muligheter, men den har sine skyggesider. Det er det jeg oppfatter at representantene har villet få fram i dette dokumentet, og det er en positiv tilslutning til det. Vi vil stemme for forslagene fra mindretallet.

Olav Gunnar Ballo (SV) [10:28:55]: I SV er vi glad for det brede engasjementet som er i Stortinget i alle partier knyttet til mulig overgrepssproblematikk når det gjelder barn, og ikke minst hvordan rå overgripere utnytter Internett og nye elektroniske hjelpemidler for både å forberede overgrep og gjennomføre det.

Justiskomiteen har gjennom det året som har vært siden forrige stortingsvalg, brukt en god del tid på å få større innsikt i spørsmålet. Vi har hatt en reise til London, der vi besøkte Metropolitan Police og New Scotland Yard, og vi fikk en presentasjon av erfaringer med en «grooming»-paragraf i Storbritannia. Vi har vært og besøkt Europol og Interpol og fått en presentasjon av den type arbeid som foregår i Europa – i samarbeid mellom ulike europeiske land – også i Norge, når det gjelder å forebygge overgrep mot barn. Vi har også hatt møter med Kripos og Politidirektoratet, der vi har fått innføring i det samme og det som skjer i Norge og det som skjer i et internasjonalt samarbeid. Og i sum – både opp mot den kunnskapen som justiskomiteen har fått, og de tiltakene som Regjeringen nå gjennomfører – ser vi at vi har mulighet for å oppnå resultater på det området.

Det at man også har en opposisjon som presser på for at det skal skje noe, er i seg selv positivt. Samtidig synes jeg det er grunn til å advare mot at man skaper en slags konkurranse i tiltak uten at man sikrer at tiltakene forankres faglig. Det at Regjeringen nedsetter en arbeidsgruppe som nettopp skal se på tiltak, er en måte å sikre at tiltakene blir målrettede og også gir de resultatene som man forventer.

SV var jo i sin tid forslagsstiller når det gjelder etablering av Barnas hus, og fikk gjennomslag for det. Det ser ut som det nå er bred tilslutning i hele Stortinget til etablering. Det er også utålmodighet.

Justiskomiteen skal i januar til Reykjavik og se på erfaringene med Barnas hus der. Men det er viktig at Norge finner modeller for Barnas hus på nasjonale premisser, slik at tiltaket blir mest mulig målrettet ut fra den situasjonen vi har i Norge.

Så ser jeg at Høyre har forslag om etablering utover det antall som har vært skissert fra Regjeringen. Det er også en utålmodighet man i utgangspunktet kan sette pris på. Men det må være slik at vi sikrer det faglige innholdet, er konkret på det og får fram tiltak, slik at det ikke bare blir en ren konkurranse i kvantitet, men at kvaliteten er i høysetet. Men med den utålmodigheten som flagges fra opposisjonen, kan vi vel rimelig sikre på at vi klarer å holde trykket knyttet opp mot overgrepssproblematikk mot barn i hele stortingsperioden. Det er SV veldig glad for, for det er en av de sakene vi ønsker å gi høyest prioritet når det gjelder kriminalitetsforebyggende arbeid.

Odd Einar Dørum (V) [10:32:16]: Det får være slik at det er en tid for strid og en tid for fellesskap. Selv om jeg kommer til å stemme for mindretallets forslag – det skal jeg komme tilbake til – synes jeg at det er de tunge fellesskapslinjene som er det viktige i denne saken.

Jeg vil gjerne for min egen del være det tidsvitnet at jeg synes det ville være helt urimelig å si at Fremskrittspartiet ikke er opptatt av forebygging. Det er litt rart at jeg skal si det på talerstolen, men jeg har da i alle fall – hva heter det – fire års politisk samboerskap med representanten Ellingsen. Jeg kan fra denne talerstol slå fast at hans engasjement på dette feltet er dypt og ekte. Så la realitetene være det de er. Det er nok av områder hvor vi har ærlig uenighet, men på dette området tror jeg det er riktig som representanten Ballo sa det. Jeg vil definere det i min språkbruk: Det er en form for vennligsinnet konkurranse. Den er vennligsinnet på den måten at man er utålmodig på en saklig måte for å få til løsninger overfor sårbare mennesker og på områder som også er juridisk vanskelige.

Så vil jeg si, med den erfaring jeg har fra litt andre roller i mitt liv, at det kan være litt greit for en justisminister å bisitte et storting som har et visst trykk. Når statsråden ikke bare skal være statsråd i eget departement, men krysse departementslinjer, føre krevende debatter om barnevernsmyndigheters forhold til det ene og det andre, kan det være veldig godt å ha litt medvind – ikke fra havet, men fra salen. Det kan være godt det. Og det kan være litt greit når man deltar i disse refleksjonene, som min tidligere kollega Victor Norman har beskrevet i en bok, når man nærmer seg finanspolitikkens kjerneområder, å slåss for noen viktige småpenger, som kanskje ikke er så store når man veldig ansvarstynget flytter på milliardene, men som er livsviktige for dem det gjelder. Jeg føler at justiskomiteen i grunnen har lagt opp til den tonen. Jeg føler det.

Jeg synes også at i den ånd er det riktig av meg å rose forslagsstillerne som har tatt initiativet, for den energien som ligger i det, og for at opposisjonen i komiteen, Høyre og Fremskrittspartiet, står sammen om det forslaget som er framlagt.

Jeg er for en «grooming»-bestemmelse. Jeg har vært det fra starten av. Jeg er klar over at det er juridisk vanskelig, i den forstand at forberedelseshandlinger nærmer seg hverdagslivets handlinger så mye at å trekke grensesnittet er utrolig krevende. Når jeg var villig til å gjøre det på dette feltet, er det fordi jeg har vært i nærheten av voksne mennesker som enten på en grovt kynisk eller en grovt utspekulert måte har nærmet seg barn. Hvis vi i hvert fall kan reise en faneparagraf som lager den symbolmarkeringen at dette liker vi ikke, dette finner vi oss ikke i, så må vi kanskje leve med at jusen blir vanskelig når det kommer til stykket. Jeg opplever paragrafen når den kommer, som en mobilisering av det som både flertallet og mindretallet i komiteen skriver om, nemlig en mobilisering av de gode krefter i samfunnet, i det sivile samfunn, der f.eks. Redd Barna har gjort en uvurderlig innsats veldig tidlig, og alle andre deler av det sivile samfunn, og at man kan dyrke fram det at politikere ser det som sin oppgave, i tillegg til å flytte på kroner, i tillegg til å komme med lovbestemmelser, å dyrke den kulturen som gjør at departementer og etater samarbeider med hverandre, og som gjør at mennesker ikke blir knust av systemer fordi systemer i prinsipp skal ha rett. Jeg føler at det er denne undertonen som nå ligger inne i komiteens innstilling.

Så må jeg tilstå, som tidligere sjef for politiet, at det er både spennende og kreativt at mindretallet vil ha en politistasjon på nettet. Det er jo slik at når du kommer i cyberspace, så må enhver borger være sheriff i den forstand at borgerne må si fra. Det mindretallet her ønsker, er egentlig at politiet skal være tilgjengelig på en så praktisk måte at det heller ikke på den kybernetiske prairie skal råde lovløshet. Der skal også de som finner sin glede eller sin sorg over å vandre der, vite at de kan være nærværende. Det er ikke noe mer oppsiktsvekkende enn at det som er en selvfølge for en ung generasjon, må være en naturlig ting også for etater. Det er jo rett og slett – hva skal vi kalle det – en teknologitilpasning mindretallet ber om. Jeg synes nok at justisministeren skal merke seg forslaget, for det er en måte og en vilje til å si at heller ikke på den kybernetiske steppe er det lovløshet. Det er en sheriff til stede, og borgerne vet hvor de skal kunne henvende seg når de har vitnemål å bære fram, i tillegg til det de skal gjøre i de sosiale rom, der vi treffer hverandre daglig – i denne sal eller andre steder.

I den utålmodige ånds navn stemmer jeg for mindretallets forslag på vegne av Venstre. Jeg vil heie på justisministerens utfordrende kamp på indre bane. Hva heter det? Man skal ikke si lykke til, man får bruke uttrykket skitt fiske!

Statsråd Knut Storberget [10:37:26]: Jeg takker for gode råd. Det er helt åpenbart at vi har felles utfordringer. Men det er ingen tvil om at Regjeringa står samlet i arbeidet mot denne type overgrep som forslagsstillerne her foreslår å sette i verk tiltak mot.

For Regjeringa er forebygging av seksuelle overgrep generelt og mot barn spesielt et av de aller viktigste innsatsområdene. Dette er da også understreket i Regjeringas erklæring fra Soria Moria. Sjøl om man i løpet av de siste

10–15 årene suksessivt har iverksatt tiltak for å styrke stillingen til barn som utsettes for seksuelle overgrep mv., ser jeg likevel at det er behov for ytterligere forbedringer på flere områder når det gjelder denne form for overgrep og vold. Og la meg ile til: Jeg syns alle ideer, innspill og forslag er verdt å ta med seg i debatten. Jeg oppfatter også debatten – og for så vidt forslaget fra flertallet – som ikke å sette bom for noen gode forslag, men det handler litt om prosess. Nettopp det at mye er gjort, tolker jeg som en bred tilslutning til arbeidet for å bedre stillingen for disse ofrene vi her snakker om.

Jeg kan her kort peke på Barne- og familiedepartementets plan «Strategi mot seksuelle og fysiske overgrep mot barn (2005-2009)», med en samlet oversikt over flere tiltak som gjelder beskyttelse av barn og håndtering av saker som gjelder overgrep mot barn, og Sosial- og helsedirektoratets veileder «Seksuelle overgrep mot barn. En veileder for hjelpeapparatet», som nettopp bidrar til å styrke samarbeidet mellom faggruppene som arbeider med slike saker. Det brukes med andre ord mye ressurser på flere områder i forhold til den innsatsen som forslagsstillerne også etterlyser.

Jeg merker meg med tilfredshet mindretallets merknad om støtte til etablering av Barnas hus som et mer helhetlig tilbud til barn som har blitt utsatt for overgrep eller vold. Stortinget har bedt om at Regjeringa vurderer etablering av et pilotprosjekt med Barnas hus. Dette har vært utredet og etter mitt skjønn lagt så mye press på som vi kan gjøre fra regjeringshold, bl.a. har vi selvfølgelig sørget for den nødvendige tid til høringsinstanser osv. Men Barnas hus er nå absolutt under planlegging og klart for iverksetting i løpet av 2007 som et pilotprosjekt i tråd med de retningslinjer som er gitt fra Stortinget, og med sikte på en bedre og mer samordnet håndtering av seksuelle overgrep mot barn. Jeg mener at slike sentre som Barnas hus kan bli, også vil være viktig i forhold til kompetanseheving.

Et samarbeidsprosjekt som Barnas hus, der flere profesjoner skal samarbeide til barnets beste, krever også en avklaring av reglene om taushetsplikt og informasjonsplikt – jeg understreker det siste – og en vurdering av spørsmålet om det er behov for regelendringer, slik at ikke taushetsplikt skal stå unødvendig i veien for samarbeidet, enten den er godt juridisk forankret eller i så måte bare blir hevdet fra dem som står i situasjonen. En slik vurdering er Justisdepartementet nå i ferd med å foreta. Jeg mener at det kanskje er noe av det aller viktigste man kan gjøre for ikke bare å bygge et hus, men for at huset faktisk skal få en reell funksjon for de miljøer og de ofre som det skal ha funksjon overfor.

Det er nødvendig med en bred tilnærming og stor kompetanse på flere områder for å kunne videreutvikle innsatsen mot overgrep. Som nevnt i mitt svar til justiskomiteen av 10. mai i år, har jeg nedsatt en arbeidsgruppe med bred erfaring fra flere fagområder med mandat til å fremme forslag for å forebygge Internett-relaterte overgrep mot barn, herunder vurdere tiltak som justiskomiteens mindretall nevner i Innst. S. nr. 38 for 2006-2007. Arbeidsgruppen skal samle kunnskap om barns bruk av Internett

og kartlegge i hvilken grad barn har erfaring med henvendelser fra voksne, samtidig som gruppen også skal ha dialog med driverne av chattekanaler og andre aktører i bransjen. Mange av de innspillene som kommer her, mener jeg det er naturlig at også denne arbeidsgruppen vurderer i sitt arbeid.

Arbeidsgruppen er i ferd med å avslutte sitt arbeid og skal etter planen levere sin utredning til meg like over nyttår. Det ser jeg fram til. Jeg vil derfor avvente arbeidsgruppens utredning og forslag før jeg tar stilling til slike spørsmål som et eget nasjonalt kompetansesenter for bekjemping av overgrep mot barn etter mønster av det engelske Child Exploitation and Online Protection Centre.

Jeg vil også nevne at informasjon både til barn og foreldre om bruk av Internett og forebygging av overgrep mot barna, er en viktig oppgave. Jeg vil ta initiativ til å gjennomføre en informasjonskampanje som retter seg både mot barn og deres foreldre, og vil i den sammenheng vise til at man i Storbritannia har gjennomført en vellykket kampanje på dette området.

Når det gjelder spørsmålet om «grooming»-paragrafen, ser jeg at man i forslaget fra mindretallet kommer med en henstilling til oss om å legge til grunn Riksadvokatens vurderinger. Slik det er formulert i innstillingen, er det litt uklart for meg hva som er mindretallets forslag – jeg tillater meg å si det. Men på et så viktig felt hvor det er ganske store juridiske utfordringer, som også representanten Dørum pekte på, synes jeg det ville være rart om man legger en sånn føring på lovarbeidet i departementet og i Regjeringa. Jeg tror det er viktig at vi nettopp får frihet til å vurdere alle høringsinnspill, og så får Stortinget når loven kommer til behandling, vurdere hvordan den skal være. Så det er et forslag som jeg ikke kommer til å følge videre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Elisabeth Aspaker (H) [10:42:42]: Flere har her nevnt det såkalte SAFT-prosjektet, som gjelder trygg bruk av Internett, og flere har problematisert at det prosjektet i dag er tilknyttet Medietilsynet. Det er også en realitet at Kirke- og kulturdepartementet har vist betydelig uvilje med hensyn til å ville diskutere framtiden til dette prosjektet.

Det er en realitet at EU-finansieringen ebber ut – jeg vet ikke om det er i år eller tidlig neste år. Det er gjort et solid, godt og grundig arbeid, og mange av partene i prosjektet er nå veldig bekymret for hva som skal skje heretter.

Jeg har rett og slett et spørsmål til statsråden: Vil han nå vil ta et initiativ til å få reorganisert prosjektet, vurdere om dagens forankring i Medietilsynet er den mest hensiktsmessige, og også få den over på en permanent finansiering? Det kan ikke være sånn at et så viktig prosjekt skal dø ut, selv om EU-prosjektmidlene forsvinner.

Statsråd Knut Storberget [10:44:06]: I likhet med de andre som har hatt ordet her i dag, må jeg også si at jeg har sans for mye av det som ligger i SAFT-prosjektet. Jeg

mener vi har to utfordringer i forhold til dette. For det første skal det finansieres opp, og det andre gjelder forankring og organisering.

Jeg kan ikke her i dag love at jeg vil få med meg hele Regjeringa på at dette skal forankres annerledes. Men det jeg kan love, er at dette er en problemstilling jeg skal ta med meg i det videre arbeidet i forhold til bl.a. innsatsen, som vi ønsker å forsterke, mot vold og overgrep mot barn generelt. Jeg skal ta det opp med relevant regjeringskollega.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [10:44:57]: Jeg ønsker å utfordre statsråden når det gjelder handlekraft.

Som opposisjonspolitiker var vår nåværende statsråd kjent for å være veldig to the point, raskt ute med å konkludere med mulige løsninger. Det var veldig sjelden tvil om hvor den nåværende statsråd ønsket å gå. Etter at han har byttet jobb og blitt statsråd, er nedsettelse av arbeidsgruppe blitt et mer tradisjonelt verktøy som han tyr til.

Det er fristende å spørre statsråden om han savner gamle dager, for å bruke et slikt begrep, i forhold til å ha mer framdrift på ting, være tydeligere. Og savner statsråden å kunne være tidligere ute og gi politiske signaler om hvor han vil? Eller er det slik at han føler seg komfortabel med at alt i dag må pakkes inn gjennom å nedsette arbeidsgruppe etter arbeidsgruppe?

Statsråd Knut Storberget [10:45:46]: Hvis det hadde vært tilfellet at vi bare hadde nedsatt arbeidsgruppe etter arbeidsgruppe, hadde jeg ikke vært komfortabel i den nåværende situasjon. Jeg er meget komfortabel med å sitte i regjering og kunne være med på å utforme justispolitikken i Norge.

Akkurat på dette feltet har jeg faktisk ikke særlig dårlig samvittighet. Noe av det viktigste vi skal gjøre, og som vi har drevet med i hele år, er nettopp å utforme det representanten Dørum var inne på, ganske vanskelige nye lover som skal dekke bl.a. mulige forberedelseshandlinger, en «grooming»-paragraf. Jeg kan ikke med min beste vilje se at vi ikke har hatt den framdriften med en slik bestemmelse som en slik ny lov faktisk vil kreve. Det har jeg sagt at vi skal komme til Stortinget med så fort man er ferdig. Det er det som er knyttet opp mot lovverket, som jeg synes er spennende.

Når det gjelder spørsmålet om Barnas hus, ligger det inne i budsjettet for neste år, slik at vi har levert når det gjelder det. Vi har levert ved at man nå har avsluttet høringsrunden, så det er ingen arbeidsgruppe lenger, og dette skal implementeres. I så måte synes vi faktisk at det er godt stelt.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:47:00]: Justisministeren sa at han var svært komfortabel med å sitte i regjering, og jeg tror ingen i denne sal har merket noe annet!

Så til spørsmålet: Vi får nå snart en ny spesiell del i straffeloven. Er det noen områder når det gjelder det vi diskuterer i dag, som statsråden særlig vil fokusere på når det gjelder f.eks. heving av straffnivået på den spesielle delen?

å opprette en kompensasjonsordning for norske krigsseilere som satt i fangenskap i Afrika under den 2. verdenskrig

Statsråd Knut Storberget [10:47:29]: Nå skal jeg være varsom med å utbasunere hva vi tenker oss i den nye spesielle delen i straffeloven. Opp mot det som ble sagt fra representanten Ellingsen, er det også noen ganger i justispolitikken behov for å tenke helhet. Hva slags områder er det vi skal satse mest på? Hva skal vi kriminalisere? Hva skal vi belegge med de strengeste straffene, og hva skal vi kunne si er mindre viktig? Vi vet at politiets og strafferettsapparatets ressurser er begrenset. Jeg mener at det å lage ny straffelov vil være en unik anledning for Stortinget til å foreta en helhetsvurdering, og man skal være varsom med å konkludere på forhånd.

Det står i Soria Moria-erklæringen, og det er jeg opp-tatt av, at vi skal skjerpe straffenivået i forhold til bl.a. grov voldtekt, grove voldssaker, drap og sedelighetssaker. Der er nettopp denne problematikken inne. Så jeg syns det er åpenbart at det vil være en del av det. Det kan være flere mekanismer her. Det er en diskusjon om minstestraffer. Det er en diskusjon om hvor vide strafferammene skal være, og også i hvilken grad vi skal gi klareste mulige signaler bl.a. i lovens forarbeider.

Presidenten: Da er replikkordskiftet over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

André Oktay Dahl (H) [10:48:56]: Jeg skal bare ta opp litt av det som ble sagt om det pedagogiske problemet vi kan ha i forhold til å forklare enkelte jurister og advokater hva en «grooming»-paragraf i fremtiden vil være. Jeg tror grunnen til at mange jurister sliter med å gå god for en slik «grooming»-paragraf, rett og slett er at de i likhet med veldig mange voksenpersoner ikke kjenner til hva barn og ungdoms Internett-bruk faktisk er, og at en del foreldre nesten ved en tilfeldighet oppdager at barnet deres har utviklet en seksualitet når de er 25. Disse som holder på på nettet, vet at barn gradvis utvikler en seksuell interesse og bearbeider dem bevisst underveis, selv om de ikke er modne for noe som helst. De nyttige spørsmålene som vi alle må stille når vi skal søke å påvirke og etablere kulturene som er nødvendige for at alle innenfor både politi og påtalemyndighet og i juristmiljøer skal forstå hva dette handler om – ikke bare utforme en lov, men få den håndhevet også – er: Hvordan hadde du reagert hvis dette var din sønn eller datter? Og ikke minst: Hva hvis du hadde opplevd at en mann kjørte rundt i kvartalet hver dag og prøvde å gi godteri til ungen din og prøvde å få han eller henne inn i bilen? Det er det dette faktisk handler om, bare at det skjer på en annen arena.

Den pedagogiske utfordringen har på en måte en parallell til datalagringsdirektivet, som ser ut til å gli rett igjen, og som kommer til å bidra til en ekstrem kontroll av vanlige personer når det gjelder kontroll av telefon. Hadde man stilt opp en kontrollør ved alle postkasser i landet og spurt hvem du er, hvem du skal sende til, og hva brevet inneholder, ville alle ha reagert. Det viser at jus og hverdag kan være to vidt forskjellige ting. Så jeg tror vi har en veldig stor pedagogisk oppgave alle vi som sitter her, når vi skal jobbe med å få loven vedtatt og håndhevet som vi

forutsetter, at alle forstår det samme som justiskomiteen forstod da vi var i London og fikk gjennomgått prosessen frem til en domfellelse, som var preget av sterke rettssikkerhetsgarantier, men også av hensyn til de barna som på en annen måte har blitt «groomet».

I tillegg er det ekstremt viktig at vi ikke glemmer at overgrep faktisk ikke bare skjer via nettet. Det foregår på den gode, gammeldagse måten – det er fælt å si det, men noen kaller det det – via f.eks. inn i bil med godteri. Det er faktisk vel så alvorlig, så vi må ikke glemme at hoveddelen av overgrepene også foregår på helt andre måter enn via Internett. Det er ekstremt viktig at vi alle tar på oss denne pedagogiske oppgaven med å oppdra deler av det juristsegmentet som har veldig mange gode tanker om hvordan man får til gode lovtekster, men som ikke alltid er helt inne i virkeligheten til f.eks. barn og unge som bruker Internett på en helt annen måte enn de selv gjør.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 578)

S a k n r . 3

Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Odd Einar Dørum, Gunvald Ludvigsen, Gunnar Kvassheim og Gunn Berit Gjerde om å opprette en kompensasjonsordning for norske krigsseilere som satt i fangenskap i Afrika under den 2. verdenskrig (Innst. S. nr. 22 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:87 (2005-2006))

Thore A. Nistad (FrP) [10:52:38] (ordfører for saken): Dokument nr. 8:87 for 2005-2006 viser til at Stortinget har vedtatt flere ulike kompensasjonsordninger i forbindelse med annen verdenskrig, bl.a. til nordmenn i japansk fangenskap. Norske krigsseilere som satt i fangenskap i Afrika, har imidlertid ikke fått noen form for kompensasjon fra den norske stat. Denne uretten ønsker forslagsstillerne å rette opp med dette forslaget.

En rekke norske sjøfolk ble under annen verdenskrig holdt i fangenskap i Afrika. I løpet av sommeren 1940 ble 26 norske skip holdt tilbake i franske kolonier i Nord- og Vest-Afrika. I overkant av 700 nordmenn ble internert. For mange ble det et nesten to og et halvt år langt fangeopphold.

På lik linje med mange andre nordmenn som satt i fangenskap under krigen, har mange av de berørte i denne saken fått fysiske og psykiske lidelser og senskader av betydelig art som følge av krigsfangenskapet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, har stor forståelse og medfølelse for de lidelser som mange av krigsseilerne ble utsatt for under annen verdenskrig. Flertallet mener imidlertid at det ikke er gitt at alle som ble berørt av vanskelige forhold under annen verdenskrig, skal tilkjennes en rimelighetskompensasjon. Det vises til St.meld. nr. 44 for 2003-2004.

Høyre har et eget forslag som de sikkert vil kommentere og framsette selv.

Fremskrittspartiet har merket seg at flere grupperinger har blitt tilkjent erstatninger, men at krigsseilerne som satt i fangenskap i Afrika under annen verdenskrig, ikke kommer inn under noen av disse ordningene. Fremskrittspartiet viser til den store og viktige innsatsen som våre sjøfolk bidrog med under annen verdenskrig, og er av den oppfatning at denne glemte gruppen også bør komme inn under en erstatningsordning for den tort og svie som de ble påført under sitt fangenskap.

Jeg vil da få lov til å legge fram forslaget fra Fremskrittspartiet:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag om en erstatningsordning for nordmenn i afrikansk fangenskap under den 2. verdenskrig.»

Presidenten: Representanten Thore A. Nistad har tatt opp det forslaget han refererte.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:55:14]: En kort stemmeforklaring fra Kristelig Folkeparti.

Vi støtter forslaget fra Venstre, som i innstillingen er tatt opp av Fremskrittspartiet. Merknadene fra flertallet er jo formelt helt uklanderlige, men spørsmålet her synes jeg er om vi kanskje skal heve oss litt over det helt strikte og formelle og se at det her kan være en særskilt grunn til å utvide billighetserstatningsordningen for denne gruppen, eller få en særskilt kompensasjonsordning, slik forslagsstillerne foreslår. Det viktigste for oss er at vi viser en imøtekommenhet overfor en gruppe som har vært glemt. Det går en linje også for oss i forhold til dem som satt i japansk fangenskap, som representanten Finn Kristian Marthinsen tok opp i forrige periode i denne salen, og hvor det ble en løsning i samarbeid med Regjeringen.

Tiden er knapp for dem som kan nyte godt av en slik særskilt kompensasjonsordning. Derfor finner vi også grunn til å stemme for Fremskrittspartiets forslag, selv om vi for så vidt har sympati for Høyres forslag, hvor man får en utredning først. Men det er jo et godt juridisk prinsipp som heter gjennomskjæring, og det kan det kanskje være grunn til å foreta her.

Elisabeth Aspaker (H) [10:57:08]: Forslagsstillerne har utvilsomt satt søkelyset på en urett, og Høyre vil svært gjerne bidra til at norske krigsseilere som hadde forbindelse til Afrika, likebehandles med andre nordmenn som fikk føle krigen direkte på kroppen, og som senere har mottatt erstatning. Uretten består slik det her er beskrevet, i at norske sjømenn som ble tatt til fange i Afrika, ikke har fått noen erstatning for den ulempen de faktisk ble påført.

Stortinget har tidligere vedtatt flere kompensasjonsordninger i forbindelse med annen verdenskrig. Tiden er nå kommet til å finne en akseptabel løsning for en gruppe norske sjøfolk – om lag 700 i tallet – som under siste verdenskrig satt i fangenskap i Afrika. Noen greide å rømme, men de fleste ble sittende i fangenskap i to og et halvt år.

Høyre støtter forslagsstillerens syn om at det bør være en rimelig høy terskel for å bruke en tilpasset billighetserstatningsordning. På den andre siden er det ingen prinsipiell forskjell på nordmenn som satt i japansk fangen-

skap, og de som satt i fangenskap i afrikanske land. Med bakgrunn i dette har Høyre fremmet et eget forslag som innebærer at det enten skal ytes erstatning fra de ansvarlige stater under annen verdenskrig eller gjennom en erstatningsordning i Norge for de lidelser disse sjøfolkene har blitt påført.

Med dette tar jeg opp mindretallsforslaget fra Høyre. Vi forutsetter altså ikke noen lange utredninger, og jeg ber om at voteringen legges opp slik at Høyre subsidiært kan stemme for Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten: Representanten Elisabeth Aspaker har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Olav Gunnar Ballo (SV) [10:59:03]: Saksordføreren har på en saklig måte redegjort for flertallets og mindretallets syn. Det går også fram av merknadene at flertallet, bestående av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, ikke går inn for å støtte at man utvider ordningen med billighetserstatning til også å gjelde dem som satt i fangenskap i Afrika. Det kan jo oppfattes som om man ikke støtter at folk som har vært utsatt for overgrep, eller som har lidd betydelig overlast, i ettertid skal sikres rettigheter knyttet til dette. Men det skal de naturligvis. Det som er viktig å understreke her, er at på individuell basis vil jo den enkelte, dersom man f.eks. blir ufør etterpå, ha rett til uførepensjon, og en del vil ha rett til innvilgelse av krigspensjon. Noen vil ha fått yrkesskadeerstatning, eller fått aksept for konsekvenser for helsen på grunn av yrkessykdom. Det betyr at man i sum og på individuelt grunnlag har hatt muligheten til å vurdere hver enkelt av dem som satt i Afrika.

Det som spørsmålet her dreier seg om, er om man kollektivt for hele gruppen skal se på ordninger, fordi den kommer i en særstilling. Jeg har opplevd den diskusjonen også i Finnmark, f.eks. når det gjelder dem som var i Altabataljonen, og det de var utsatt for. Det man raskt ser når man begynner å vurdere det også faglig, er jo hvor forskjellig det kan ha vært for de ulike, og at det nettopp vil være individuelle vurderinger som må ligge til grunn for hva slags rettigheter den enkelte skal ha.

Det er viktig å understreke at det ikke foreligger noen motstand fra flertallet mot at folk skal behandles rettferdig. Men fordi situasjonen kan være forskjellig fra den ene til den andre, må man gå inn i realitetene og vurdere dem med hensyn til de ytelsene man skal få. Regelverket har altså en rekke ordninger knyttet til det som skal sikre at den enkelte, f.eks. økonomisk, ikke kommer ut i et uføre dersom man blir ufør på grunn av de handlinger man var utsatt for under annen verdenskrig.

Odd Einar Dørum (V) [11:01:29]: Jeg er født i 1943, så det mennesker her har opplevd, har jeg kun lest om.

Jeg har vært ansatt i og er fortsatt ansatt med permisjon fra Kirkens Bymisjon. I den sammenheng traff jeg et sted i nærheten av Oslo på et hjem for krigsseilere, som jeg sloss for. Jeg må bare innrømme at det jeg da opplevde, og ikke minst opplevde om samfunnets måte å se mennesker

å opprette en kompensasjonsordning for norske krigsseilere som satt i fangenskap i Afrika under den 2. verdenskrig

på, gjorde meg litt nedstemt. Jeg var ikke nedstemt på grunn av menneskene, for de levde sine liv. Jeg var nedstemt på grunn av samfunnet. Jeg endte faktisk i den situasjonen omkring 1990 at jeg måtte slåss for at disse folkene skulle få lov til å leve sine liv uten å bli utsatt for en sosialkvern. Når jeg uttrykker det på den måten, er det en viss intensitet i det. Men det var nettopp å se folk for det de var. Her snakker jeg om folk som var tungt alkoholskadd. Det er ikke det som er temaet for gruppen i dag. Jeg kjenner ikke menneskene hver og en. Men vi nærmer oss den tiden da det nesten ikke lenger er igjen tidsvitner etter annen verdenskrig. Det blir færre og færre av dem.

Vi har bit for bit, etter som vi har vært nødt til å se oss selv i speilet, som samfunn og som enkeltindivider, gjort ting uten å sammenlikne grupper. Vi tok jødebooppgjøret. Vi tok situasjonen for samer og kvener som tapte skolegang under krigen. Vi tok oppgjøret for tatere og sigøynere. Vi tok krigsbarna, altså barn av tyske soldater og norske kvinner. Barn skulle ikke lide. Tidligere stortingsrepresentant Finn Kristian Marthinsen tok opp situasjonen for de som satt i japansk fangenskap under krigen.

Jeg må innrømme at i denne saken slo det meg som en knyttneve i mellomgulvet da jeg ble kjent med gruppen. Jeg tror jeg må si det så personlig.

Jeg er klar over hva som kommer til å skje her i dag. Det er at flertallet stemmer ned et mindretallsforslag fra hele opposisjonen. Jeg er også klar over at vi nå har skaffet oss en billighetserstatningsordning som gjør at det er forferdelig vanskelig for Stortinget i mange sammenhenger å utøve et skjønn. Men det er antakelig den veien som gjenstår for dem det gjelder.

Jeg er glad for at f.eks. representanten Ballo nå gav uttrykk for at han også så at mennesker her kan ha vært gjennom noe. Jeg synes det lå noe i det.

Jeg skal ikke bruke denne talerstolen til drive polemikk mot noen. Jeg skal heller ikke bruke den til å si noe annet enn at jeg synes det ville ha vært en skvær sak for det norske samfunnet å erkjenne at krigen var en verdenskrig etter 1939. Vi vet at store deler av den norske flåten var helt avgjørende, spesielt med forsyninger til Storbritannia, for at vestmaktene seiret. Demokratiet vant mot nazismen og fascismen. Når det gjelder dem som satt i leirene til Vichy-regimet, som var en slags samarbeidsstat for Nazi-Tyskland, føler jeg, med den intensitet som ligger i det å være født som et resultat av slaget ved Stalingrad, og som en av dem som er i nærheten av de siste gjenlevende tidsvitnene, at jeg med meget god samvittighet fremmet dette forslaget.

Jeg har litt følelser her, og er glad for at presidenten har latt meg få lov til å framføre det på en rolig måte. Forslaget ligger der. Det taler for det det er.

La meg også i dyp ettertanke si at havet ikke er noen spøk. Uten at det skal være en sammenlikning, valgte altså Stortinget i forbindelse med «Utvik Senior» – som jeg synes var en ærlig sak – å finne en løsning, og både regjering og storting er villig til å gå gjennom «Western»-forliset. Vi har i Norge ofte hatt en dyp respekt for det som har skjedd i tilknytning til havet. Det har vært veldig viktig for landet vårt. På det grunnlaget synes jeg vel at man

skulle bestrebe seg på å finne en løsning for de menneskene det er tale om her. Det er ikke mange igjen i live, og tidsvitnene blir færre og færre.

Jeg er glad for at forslaget er fremmet av Fremskrittspartiet i komiteen. Jeg er glad for at Høyre subsidiært støtter forslaget, og at Kristelig Folkeparti har sagt at de vil støtte det i salen i dag.

Statsråd Knut Storberget [11:06:14]: I likhet med foregående taler mener jeg at denne saken ikke er enkel, og den fortjener at også Regjeringen uttaler seg om spørsmålet, for den konklusjonen som flertallet står bak, betyr ikke at vi undervurderer den lidelsen som også denne gruppen ble påført under annen verdenskrig. Det er heller ikke slik at vi undervurderer det dilemmaet som representanten Dørum tok opp i sitt innlegg, om den utfordring vi alle har i samfunnets måte å møte slike grupper mennesker på. Utfallet av behandlingen av saken i dag fritar oss slett ikke for noe ansvar i forhold til hvordan vi som samfunn møter slike grupper mennesker, hvordan vi ser på dem, og hvordan vi gjør livet best mulig i etterkant av en så traumatisk hendelse som de var utsatt for.

Mange mennesker ble, i utlandet og i Norge, utsatt for harde og vanskelige påkjenninger under annen verdenskrig. Den norske stat har i enkelte tilfeller gitt økonomisk kompensasjon for opplevelser under krigen. Deriblant er det gitt kompensasjon til norske statsborgere som satt i japansk fangenskap, som det er blitt påpekt, og til gjenlevende norske jøder og deres etterlatte for den urett som ble begått mot dem og deres familier under krigen.

Jeg har stor forståelse og medfølelse når det gjelder de lidelser krigsseilerne som satt i afrikansk fangenskap, ble utsatt for. Det er imidlertid ikke gitt at alle som ble berørt av vanskelige forhold under annen verdenskrig, skal tilkjennes en rimelighetskompensasjon eller falle innunder ordninger som her skisseres. Jeg vil i den forbindelse vise til at en tverrdepartemental arbeidsgruppe har vurdert en helhetlig tilnærming til behandling av krav om erstatning for grupper i samfunnet. Arbeidsgruppens rapport er lagt fram for Stortinget i St.meld. nr. 44 for 2003-2004 – altså under den forrige regjering – som Stortinget har sluttet seg til.

I de tilfeller staten tidligere har gitt kompensasjon for opplevelser under annen verdenskrig, har det foreligget særegne forhold. Det betyr ikke at vi undervurderer andre typer forhold som gir grunn til å se på det på en annen måte, eller som kan bli imøtekommet i forhold til andre behov.

Det ble i St.prp. nr. 67 for 2000-2001, Erstatning til norske statsborgere som satt i japansk fangenskap under 2. verdenskrig, vist til at Norge og de øvrige allierte i forbindelse med fredsavtalen av 8. september 1951 fraskrev seg retten til å kreve erstatning fra Japan, og at det således ikke forelå noe folkerettslig grunnlag for at den norske stat skulle kunne reise krav om erstatning på vegne av tidligere norske krigsfanger eller internerte. Det er grunn til å understreke at Regjeringa imidlertid fant at avtalen ikke burde få avgjørende betydning for om erstatning skulle gis, da Norge ikke var erstatningsrettslig forpliktet overfor de enkeltindivider en slik avtale berørte. På den annen side ble det vist til at den norske stat gjennom fredsavtalen

de facto hadde fratatt disse personene mulighet til å få erstatning fra Japan. Selv om de formelt ikke var avskåret fra å fremme individuelle erstatningskrav, var dette allikevel lite realistisk.

I St.prp. nr. 82 for 1997-1998, Et historisk og moralsk oppgjør med behandlingen i Norge av den økonomiske likvidasjon av den jødiske minoritet under den 2. verdenskrig, la den daværende regjering fram sine forslag til oppgjør overfor norske jøder. Erstatningsoppgjøret var ment som en erkjennelse og en unnskyldning fra den norske stat overfor gjenlevende norske jøder og deres familier under annen verdenskrig. Den norske stat under Quisling-regimet tok del i de antijødiske tiltak som ble iverksatt mot jødene. Det særegne forhold i saken var at det ble ansett å foreligge et rettslig erstatningsgrunnlag, dvs. et ansvarsgrunnlag, for økonomisk tap og adekvat årsakssammenheng mellom skadene og tapet. Det ble sett bort fra at foreldelsesfristene var overtrådt.

I St.meld. nr. 44 for 2003-2004, Erstatningsordning for krigsbarn og erstatningsordninger for romanifolk/tatere og eldre utdanningsskadelidende samer og kvener, som vi var inne på i sted, og som kom under den forrige regjering, er det gitt en generell vurdering av hvordan framtidige krav fra ulike grupper skal behandles.

Det er uttalt at som utgangspunkt bør det være en høy terskel for å utvide billighetserstatningsordningen, og at utbetaling av kontantbeløp til enkeltpersoner fra det offentlige, utenom trygde- og sosialsystemet og uten at det foreligger erstatningsansvar på rettslig grunnlag, fortsatt bør anses som forholdsvis ekstraordinært. I den forbindelse vil jeg vise til at hovedregelen i billighetserstatningssaker er at det offentlige har hatt en innflytelse på det inntrufne, og kan klandres.

Jeg kan ikke se at det offentlige hadde noen innflytelse på det inntrufne i foreliggende sak. Til sammenlikning hadde staten heller ikke i Japan-oppgjøret noen innflytelse på selve skaden, men man hadde i det tilfellet vanskeliggjort muligheten for å gjenopprette skaden gjennom erstatning. Dette er noen av de vanskelige vurderingene som man må ta med seg i såpass vanskelige saker som dette dreier seg om.

Opprettelse av særordninger skaper forventninger om særordninger også for andre grupper. I dette henseende tilsier hensynet til likhet at det opprettes ytterligere særordning for grupper som har et krav som pr. i dag ikke imøtekommes ved dagens ordninger for liknende tilfeller. En slik utvikling kan imidlertid ha en presedensvirkning som er lite oversiktlig. I den forbindelse vil jeg vise til at det ikke er kartlagt hvorvidt det finnes andre grupper av personer som var internert i utlandet under annen verdenskrig, og som bør gis mulighet til å oppnå kompensasjon. Enn videre er det mulig at personer som hadde liknende opplevelser i Norge, ville fremme krav som følge av en opprettelse av en slik ordning.

På bakgrunn av ovenstående – vanskelige vurderinger, men allikevel et forsøk fra Stortingets og den forrige regjeringens side på å skape noen standarder for slike oppgjør – er jeg av den oppfatning at det ikke foreligger slike for-

hold i saken at billighetserstatningsordningen bør tilpasses for at denne gruppen skal søke kompensasjon fra den norske stat.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 579)

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten:** Vi går til votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:100 (2005-2006) – om forslag fra stortingsrepresentantene Ola T. Lånke, Line Henriette Holten Hjemdal og Ingebrigt S. Sørfonn om å bygge et nytt, moderne og funksjonelt klinikkbygg for produksjonsdyr ved Norges Veterinærhøgskole (NVH), alternativt gjennomføre en samlokalisering av NVH og Universitetet for miljø- og biovitenskap i Ås – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har Solveig Horne satt frem tre forslag på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre. Forslag nr. 1 lyder:

- «Stortinget ber Regjeringen om å
1. Fremlegge en oppdatert handlingsplan for å forebygge seksuelle overgrep mot barn.
 2. Legge til rette for en økt samhandling mellom foreldre, frivillige organisasjoner, skoler og politi.
 3. Legge til grunn til de vurderinger som Riksadvokaten har gjort i sitt forslag til strafferegulering av forberedelseshandlinger til overgrep mot barn.
 4. Vurdere å opprette et nasjonalt kompetansesenter for bekjemping av overgrep mot barn etter mønster av det engelske CEOP.
 5. Ta initiativ til at Norge slutter seg til nettverket Virtual Global Taskforce.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og på egnet måte komme tilbake til Stortinget med en sak om å opprette en politistasjon på nettet.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å etablere ytterligere 3 regionale Barnas Hus innen utløpet av 2007.»
Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de vil støtte forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 58 mot 49 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 11.23.16)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:74 (2005-2006) – forslag fra stortingsrepresentantene Elisabeth Aspaker, André Oktay Dahl og Olemic Thommessen om bekjempelse av seksuelle overgrep mot barn med særlig fokus på barns og unges økte bruk av nye elektroniske media – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt frem to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Thore A. Nistad på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 2, fra Elisabeth Aspaker på vegne av Høyre

Etter anmodning fra representanten Elisabeth Aspaker vil presidenten foreslå at det først voteres over Høyres forslag og deretter alternativt mellom Fremskrittspartiets forslag og innstillingen, slik at Høyre kan stemme subsidiært for Fremskrittspartiets forslag, som hun har anmodet om. – Det er vedtatt.

Forslaget fra Høyre lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede hvordan nordmenn i afrikansk fangenskap under 2. verdenskrig kan sikres erstatning enten fra de ansvarlige stater under 2. verdenskrig eller gjennom en erstatningsordning i Norge for de lidelser de har blitt påført.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 93 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 11.24.43)

Møtet hevet kl. 11.26.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:87 (2005-2006) – forslag fra stortingsrepresentantene Odd Einar Dørum, Gunvald Ludvigsen, Gunnar Kvassheim og Gunn Berit Gjerde om å opprette en kompensasjonsordning for norske krigsseilere som satt i fangenskap i Afrika under den 2. verdenskrig – vedlegges protokollen.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom innstillingen og forslaget fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag om en erstatningsordning for nordmenn i afrikansk fangenskap under den 2. verdenskrig.»

Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de vil stemme for Fremskrittspartiets forslag.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 58 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 11.25.37)

S a k n r . 4

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet i henhold til forretningsordenens § 37 a før møtet heves? – Møtet er hevet.